

**БУРГАСКИ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р
АСЕН ЗЛАТАРОВ“
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ**

Утвърждавам,
Ректор:
/проф. д-р Сотир Сотиров/

КОНСПЕКТ

за комплексен държавен изпит по специалност „Туризъм“
за образователно-квалификационна степен „Бакалавър“

Тема 1. Същност, роля и значение на туризма. Видове туризъм: стандартни и алтернативно. Форми на туризъм. Съвременни тенденции и перспектива за развитие на туризма.

Тема 2. Туристическото място - същност и типология. Икономически, социални и културни ефекти на туризма. Сезонност в туризма.

Тема 3. Туристически ресурси - същност, видове, особености и показатели за оценка. Експлоатация, опазване и възпроизводство на туристическите ресурси. Устойчивост и нормиране на туристическите ресурси.

Тема 4. Туристически ресурси на България. Типология и класификация на туристическите ресурси в България.

Тема 5. Пътническата агенция в системата на туризма - характеристика, определение, функции, дейности и задачи. Класификация на пътническите агенции. Място на проявление, роля и значение на пътническата агенция. Съвременни тенденции в посредническите дейности.

Тема 6. Организаторска, посредническа и транспортна дейност на пътническата агенция. Организиране и провеждане на туристическите пътувания с обща цена. Конкурентни стратегии в организаторската и посредническата дейност. Инвестиции и иновации в посредническите дейности. Същност и роля на пътническия и туристическия транспорт. Взаимодействие между туризма и пътническия транспорт.

Тема 7. Мениджмънт на ресторантьорската дейност. Видове ресторанти, класификация и форми на обслужване. Функционално-експлоатационни изисквания в заведенията за хранене и развлечения. Комерсиализация на ресторантьорския продукт.

Тема 8. Мениджмънт на технологичните операции в търговска зала. Видове инвентар техники и правила. Организация и технология на обслужване при закуска, обяд и вечеря.

видове менюта. Тенденции в ресторантьорството.

Тема 9. Мениджмънт на технологичните операции при специални случаи. Видове приеми. Стандарти за обслужване на приеми. Планиране и организация на прием с пълно обслужване и прием с частично обслужване.

Тема 10. Мениджмънт на технологичните операции при обслужване извън ЗХР. Кетъринг, тийм билдинг, пикник. Протокол и обслужване по протокол. Стандарти при транжиране и фламбиране на ястия. Технологични операции при предлагане на напитки и вина етапи, декантиране.

Тема 11. Същност и особености на хотелиерството и хотелиерския продукт. Класифициране на местата за настаняване. Национални системи за категоризиране и системи за сертифициране в хотелиерството.

Тема 12. Устройство на хотелиерския обект. Организационни звена и комуникационни връзка в хотелиерската суперструктура. Съвременни тенденции в развитието на хотелиерската материална база.

Тема 13. Същност и особености на туристическото обслужване в хотелиерството. Видове технологии за обслужване в хотелиерския бизнес. Стандарти за качество и методи на оценка на качеството на хотелиерското обслужване.

Тема 14. Същност и видове хотелиерски вериги. Хотелски консорциуми и интегрирани хотелски вериги. Приложение на концепцията за хотелиерска верига в България – български и международни хотелиерски вериги.

Тема 15. Маркетинг в туризма — същност, съдържание и особености. Съвременни маркетингови концепции в туризма. Маркетингов микс – концептуална същност и елементи.

Тема 16. Маркетинг микс – туристическият продукт като елемент на маркетинговия микс (макро- и микро продукт). Концепция за жизнен цикъл на туристическия продукт. Продуктово позициониране.

Тема 17. Маркетинг микс – дистрибуция и комуникационна система в туризма. Същност и особености на дистрибуцията. Електронна дистрибуция в туризма. Маркетингов комуникационен инструментариум в туризма.

Тема 18. Туристически пазар — същност и характеристика на туристическия пазар в маркетингов контекст. Видове туристически пазари. Сегментиране на пазара. Избор на целеви пазар.

Тема 19. Маркетингов мениджмънт. Маркетингови управленски стратегии. Основни етапи и функции на маркетинговото управление. Маркетингова среда.

Тема 20. Дълготрайни материални активи (ДМА) в хотелиерството и ресторантьорството -

същност и особености. Създаване, поддържане и ефективност на ДМА. Амортизация на ДМА. Показатели за измерване за измерване и възпроизводство на ДМА.

Тема 21. Планиране и прогнозиране на обемни показатели в хотелиерството и ресторантьорството. Същност на оперативното планиране в туристическия бизнес. Оперативно планиране на дейността в хотелиерството и ресторантьорството.

Тема 22. Същност, особености и групиране на разходите в хотелиерството и ресторантьорството. Показатели за измерване на разходи и принципи за снабдяване в хотелиерството и ресторантьорството.

Тема 23. Анализ на финансовия резултат и прогнозиране на продажбите в хотелиерството и ресторантьорството. Анализ на рентабилността в хотелиерството и ресторантьорството. Определяне и анализ на критичен обем продажби.

Тема 24. Видове цени и методи на ценообразуване в хотелиерството, ресторантьорството и туроператорската дейност. Канселационни политики и ценови стратегии в туризма.

Тема 25. Организация и управление на туристическия бизнес: методи и подходи. Управленски стратегии в туризма. Видове и особености на стратегиите за управление на туристическия бизнес.

Тема 26. Концепция за устойчиво развитие на туризма. Обща характеристика на концепцията за устойчиво развитие. Същност, особености и предпоставки за устойчиво развитие на туризма.

Тема 27. Управление на човешките ресурси в туристически бизнес. Роля на паричното възнаграждение за мотивиране и стимулиране на човешкия капитал. Техники и методи за оптимално ползване потенциала на човешкия капитал. Организационната култура в контекста на управлението на човешки капитал.

Тема 28. Същност, особености, роля и значение на дигитализацията в туризма. Тенденции и иновации на дигиталния мениджмънт в туризма.

Тема 29. Дигитална маркетингова среда - приложение, особености на дигиталната реклама и анализ на потребителското поведение в дигитална среда.

Тема 30. Същност, особености и класификация на продажбите в туризма. Етапи на продажбения процес, канали и продажбени техники в туризма.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Атанасова, В. и кол. Мониторинг на устойчивото развитие на винения туризъм в югоизточен район за планиране от ниво 2 на България. Изд. „Флат“ – Бургас, 2021 г.
2. Атанасова, В., Ефективност на електронната дистрибуция в хотелиерството, 2019 г.
3. Атанасова, В., Интелигентен туризъм: Настояще и бъдеще, Сборник доклади от международна научна конференция „Туризъм, образование, бизнес“ на Колеж по туризъм- Бургас, с. 29-33, 2023 г.
4. Атанасова, В., Маркетинг в туризма. Изд. „Флат - Бургас“, 2018 г.
5. Атанасова, В., Стратегически насоки в маркетинговата дейност на хотелиерския е-бизнес в България. Сборник със статии по случай 65 год. на проф. Иван Марков. Изд. „Фабер“, Велико Търново, с. 57-62, 2017 г.
6. Василева, В., Природни туристически ресурси. Изд. „В. Василева“, Шумен, 2018 г.
7. Георгиев, А., М. Василева, Туроператорска, агентска и транспортна дейност в туризма, Паралакс, София, 2000 г.
8. Дечев, З. Д. Радойнова, Виненият туризъм в поморийски регион – стара слава и нови хоризонти. – В: Сб. с доклади „Туризъм, образование, бизнес“. Международна научна конференция организирана от Колеж по туризъм – Бургас, 07-08 октомври 2022 г. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, с. 24-31, 2022 г.
9. Дечев, З. Отрицателни въздействия на природните и антропогенни бедствия върху туризма и опазването на туристическите ресурси. Сборник с научни изследвания от годишната конференция на Стопанския факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, „Развитие на българската и европейската икономика – предизвикателства и възможности“, проведена на 27.05.2024 г. във Велико Търново. Том 8. УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2024 г.
10. Дечев, З., Класификация на научните изследвания в областта на туризма. – В: Академично списание „Управление и образование. Мениджмънт, маркетинг, туризъм“. Т. 18. Кн. 2. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, с. 36-43, 2022 г.
11. Дечев, З., Същност и форми на религиозния туризъм. – Сб. с доклади „Образование, география и културен туризъм“, Научна конференция в чест на 60-годишнината на проф. д.н. Стела Дерменджиева. 06. март 2022 г. УИ „Св. св. Кирил и Методий“. Велико Търново, с. 919-927, 2023 г.
12. Дъбева, Т. Луканова, Г. Хотелиерство, ИУ – Икономически университет, Варна, 2017г.
13. Дъбева, Т., Луканова, Г. Ресторантьорство. Варна : Наука и икономика, 2019 г.
14. Дъбева, Т., Луканова, Г., Казанджиева, В., Илиева, Г., Филипова, Х. Иновативни технологии в българското хотелиерство. Варна : Наука и икономика, 2019 г.
15. Илиева, Елена, Икономика на хотела и ресторанта: Поглед към практиката, София: Librum, 2023 г.
16. Илиева, Елена, Икономика на хотела и ресторанта: Поглед към практиката. Учебно помагало с терминология и формули, София: Librum, 2023 г.
17. Илиева, Елена, Маркетинговият консорциум като съвременна алтернатива за успешен хотелиерски бизнес - Академично списание „Управление и образование“ към Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, т. XVII (2), стр.49-54, 2021 г.
18. Илиева, Елена, Оценка на влиянието на Ковид-19 пандемията върху пазара на труда в туризма: Проучване на основни туристически региони, International Scientific Conference "Contemporary tourism challenges", Авангард, с. 803 – 813, 12 May 2022.

19. Илиева, Елена, Оценка на влиянието на Ковид-19 пандемията върху пазара на труда в туризма на ЕС, International Scientific Conference "Contemporary tourism challenges, Велико Търново, Авангард, с. 792 – 802, 12 May 2022.
20. Илиева, Елена, Структуриране на споделената икономика и участието на туризма в нея - Академично списание „Управление и образование“ към Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, т. XVII (2), с. 40-48, 2021 г.
21. Илиева, Елена, Условия за присъединяване на ресторантьорските обекти в България към международни корпоративни вериги – сборника доклади от научно-практическа конференция на Стопански факултет на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ на тема „Развитие на българската и европейската икономика“, с. 632-640, 21 април 2021 г.
22. Илиева, Елена, Ценообразуване и ценова политика в туризма. Сборник с икономически казуси, София: Librum, 2023 г.
23. Караджова, Зл., „Мотивация на персонала в Туризма“, Изд. „Божич“ Бургас, 2012 г.
24. Караджова, Зл., „Управление на малкия бизнес в туризма“. Бургас, 2014 г.
25. Караджова, Зл., Качество и стандарти в туризма, Изд. „Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, 2019 г.
26. Караджова, Зл., По въпроса за управление качеството на ресторантьорския продукт - електронно списание на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, книжка 5, 2012 г.
27. Караджова, Зл., Сигурност и безопасност на туристическия продукт на дестинация България – списание „Бизнес Посоки“, бр.2, 2011 г.
28. Караджова, Зл., Ст. Петкова, А. Янакиева, Възможности за интегриране на морски с медицински туризъм по българското южно Черноморие, Издателство "Проф. д-р Асен Златаров" - Бургас, 2021 г.
29. Караджова, Зл., Туроператорска, агентска и туристическа транспортна дейност, Бургас, 2013 г.
30. Караджова, Зл., Управление на туризма, Изд. "Екс-прес", Габрово, 2011 г.
31. Кръстев, В., Б. Умникова. Туристически ресурси. Изд. „Direkt services“. София, 2019 г.
32. Личев, Т., М. Стоянова. Туристически ресурси. АИ „Ценов“ – Свищов, 2019 г.
33. Маринов, С. Мениджмънт на туристическа дестинация. Варна: изд. „Наука и икономика“, 2015 г.
34. Маринов, С., Дянков, Т., Янчева, К. Управление на туризма. Варна : Наука и икономика, 2022 г.
35. Маринов, Ст., Бр. Копринаров, „Алтернативен туризъм“, Изд. „Димант“ Бургас, 2010 г.
36. Маринов, Ст., Съвременни видове туризъм, Изд. „Наука и икономика“ — Изд. „Наука и икономика“ — ИУ Варна, 2011 г.
37. Нешков, М., Казанджиева, В. Пътнически агенции и транспорт в туризма. Варна : Наука и икономика, 2020 г.
38. Полименов, М., Технология и организация на обслужване в ресторантьорството, Изд. „Авангард Прима“, София, декември, 2017 г.
39. Полименов, М. Иновативни решения при екологизацията на ресторантьорския продукт, Годишник , на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас, с. 69-71, Social Sciences Vol. LII., 2023 г.
40. Полименов, М., Здравословното хранене възможност за внедряване на иновации в ресторантьорската дейност, Сборник с доклади от НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМА: ТУРИЗЪМ, ОБРАЗОВАНИЕ, БИЗНЕС на Колеж по туризъм при Университет Проф.д-р „Асен Златаров“ гр.Бургас,с. 88 – 94, 2021 г.
41. Полименов, М., Иновации в ресторантьорството, Изд. Авангард Прима“, София,

декември, 2014 г.

42. Ракаджийска, Св., С. Маринов, Т. Дянков, К. Янчева. Туристически пазари. Варна, Наука и икономика, 2020 г.
43. Busulwa, R., Hospitality Management and Digital Transformation, Taylor & Francis, 2021.
44. Chen Yong. Economics of Tourism and Hospitality: A Micro Approach, Abingdon: Routledge, 2021.
45. Giousmpasoglou, Ch., Marinakou, E. The Contemporary Hotel Industry: A People Management Perspective, Springer International Publishing, 2024.
46. Goutsilidou, M., Top 10 major hotel companies in the world for 2022, Retrieved from <https://ceoworld.biz/2022/01/03/top-10-major-hotel-companies-in-the-world-for-2022/>
47. Holloway, Ch., Humphreys, C., The business of tourism, London: Prentice Hall, 2020.
48. Karadzhova, Zl, Management solutions for adapting the activities of tour operators in the conditions of a dynamically changing market, 39 International Scientific conference – Knowledge in practice, Institute of Knowledge Management, 16-18.12.2022, volume 55.1, Skopje, pp.69-74, 2022.
49. Karadzhova, Zl., The south-east Bulgarian black sea coast as destination for mass sea and/or climate and spa tourism, International Journal of Science and Research (IJSR), Volume 11 Issue 10, pp. 1091 – 1097 , October 2022
50. Larrinaga, C., Strangio, D. The Development of the Hotel and Tourism Industry in the Twentieth Century, Springer International Publishing AG, 2023 .
51. Legrand Sustainability in the Hospitality Industry: Principles of Sustainable Operations, Taylor & Francis, (2022)
52. Migdal, N. Hotel Law: Transactions, Management and Franchising, Taylor & Francis Limited, 2024.
53. Ndhlovu, E , Tourism and Hospitality for Sustainable Development, Springer Nature Switzerland, 2024.
54. Polimenov M., Technological opportunities of food products and foods, leading to increase happiness and increase competitiveness in niche tourism, Smart innovations in recreative & Wellness industry and niche torism, Inter national Scientific Jour nal RECREATION, WELLNESS INDUSTRY AND NICHE TOURISM, Online edition, Sofia 2020 Vol.3, Issue 1-2, 2021.
55. Wong, C., Klimkeit, D. Sustainable Practices in Tourism and Hospitality, GRIN Verlag, 2024.

Въпросникът е приет на КС на катедра „Туризм“, Протокол № 4 от 08.12.2025 г.

Декан:

/проф. д-р Р. Папанчева/

Ръководил катедра:

/доц. д-р Е. Илиева/